

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 376. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608064326624/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

Dette er en bog af så bemærkelsesværdig karakter, at hvis Kidde havde formået at gå til ende med sin plan, som han var begyndt, så kunne resultatet have stået side om side med samtidens store hovedværker i europæisk litteratur.

I litterær henseende finder Koch, at bogen er «nok det stærkeste eksempel på symbolistisk digtning i Danmark, hvis man ved symbolisme forstår et flimrende spil af tallose symbolske størrelser, glidende jævnt over i hinanden og med skiftende, flertydigt indhold gemt under overfladen.» I forhold til denne symbolkunst, eksemplificeret med Baudelaire og Yeats, betegnes den danske halvfemser-symbolisme som «en sidelinje, hvorimod Kidde «med dette sidste værk atter træder ind i europæisk kunsts hovedstrøm og for alvor viser, hvad han magter.»

I sin tolkning fastholder Christian Koch den forståelse, at romanen udtrykker Steffans accept af livet, idet han dog giver udlægningen en betydningsfuld tilføjelse. «Jærnets lov» kan ikke undertrykkes, men Steffan «vil bruge den mod jærnet selv, han vil være herre over den lov, andre kun tjener, «for vandle den onde Vilje til den gode: ved at skabe Jærn til Guld, Sang af Sorg.» Nøgternt erkender Koch, at romanen slutter «afgjorte. Men at den således ikke peger i bestemte retninger, gør den ikke mindre betydningsfuld. Just i al sin kriseramte uafslutthed rammer *Jærnet* præcist ned i den situation, hvori den industrielle civilisation befinder sig netop nu:

Som *Jærnet* står nu, er det et lige så dunkelt som fascinerende værk. Heri antydes for første gang hos Kidde, at menneskets uadrettede drift kan have en livsvigtig og frelsende betydning. Men hans død overlod det til læseren selv at finde ud af hvordan. I dag, hvor «jærnets lov» har bragt industrisamfundene ud i en tvivl og selvransagelse uden fortilfælde, er der mere grund end nogen sinde til at beklage, at Kiddes væsentligste værk er et fragment.

Værket

Den nutid, hvori *Jærnets* handling udspringer sig, omfatter tre ikke sammenhængende dage op mod Lucia-dag, den 13. december. Tiden er